DE CONSTITUTIONEEL.

NIEUWE 'SGRAVENHAAGSCHE COURANT.

N°. 36. **Zaturdag 10 November.** **1855.**

Uitgever : **C. H. SUSAN, Jr.**, te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten : **M. Schooneveld & Zoon**, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau : Jan-Hendrikstraat, N°. 259, te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.
Abonnementsprijs voor 3/m. **ƒ 4.50**; franco per post **ƒ 5.50**.
Advertentiën van 1—6 regels **ƒ 1**. Voor elken regel meer **15 cents**; behalve **35 cents** zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van **ƒ 1**, het zegelgeld daaronder begrepen.

De *Arnhemsche Courant* is zeer gretig in het verspreiden van berigten, die louter uit de lucht zijn gegrepen.

Eergister was het: de Kamer, als zij terugkomt, zal geen arbeid vinden. De Regeringsantwoorden zijn *niet* gereed; en hoe zou het ook mogelijk zijn, dat men zich redden kon uit de verlogenheid, die de verpligting om te antwoorden gebaard heeft?! — En daarop volgde eene serie van hatelijke opmerkingen, van personele persiflages, zonder dat het helder is geworden, dat die strekken in het publiek belang.

Den dag daarop werd de *Arnhemsche Courant* gelogenstraft; want de Regerings-antwoorden zagen het licht zoo volledig, als nog nooit vroeger heeft plaats gehad. *Alle* antwoorden zijn toch tegelijk rondgedeeld, met uitzondering van dat betrekkelijk de Marine, waaraan, uit den aard der gedane vragen, een meer omslagtig onderzoek moet worden besteed, doch hetwelk zich ook wel niet lang meer zal laten wachten.

Heden slaat de *Arnhemsche Courant* op een ander aanbeeld.

Zonder met een enkel woord haren lezers te berigten, dat zij zich iets op den mouw heeft laten spelden; zonder derhalve eene kleine hulde aan de waarheid te brengen, gaat zij voort met het rondventen van "*nieuwstijdingen*", als de onderstaande:

Volgens haar toch zou "de heer van Hall zijne portefeuille (met zijn tafelgeld) *in den steek laten*; de heer van "Reenen zijn opvolger worden, en de heer van der "Heim zich weder aan het *verwarren* der binnenlandsche "zaken gaan zetten, terwijl de heer Pahud in Indië "*zich gaat verrijken* en de heer Mijer de koloniën "bestuurt?"

Wij nemen met opzet de eigen woorden over van de *Arnhemsche Courant*. Zij zijn het best in staat, om te doen zien, hoe *waardig* zulk eene polemiek is; met hoe veel *kalmte* en *onpartijdigheid* zij de publieke zaak behandelt.

Die woorden: zij passen zeer treffend aan het programma, door haar op 1 October gegeven:

"*Zij* (de Arnhemsche Ct.) *wenscht voortdurend in 't "oog te blijven houden wat zij*, ALLEREERST ZICH ZELVE "EN HARER PARTIJ, *ten anderen haren* LEZERS *schuldig "is; te weten, die* BETAMELIJKHEID *en* WAARDIGHEID "VAN TOON, *welke passen aan het gewigt der publieke "belangen, waarover zij haar oordeel heeft uit te spreken; en welke in hem, die eene goede en regtvaardige "zaak, door eigen kracht sterk, voorstaat*, BOVENAL "*mogen worden verlangd.*"

Wij weten nu wat "betamelijkheid" en "waardigheid van toon" beteekenen bij de *Arnhemsche Courant*.

Men kan nu beoordeelen, wat *zij* acht, dat "zij zich zelve en harer partij het allereerst" schuldig is en daarna "haren lezers."

Men kan nu berekenen, hoe "goed" en "regtvaardig" de zaak is, die zij, "door eigen kracht" sterk, voorstaat!

Wat de berigten zelven aangaat, zij zijn, zoo wel als die betrekkelijk de Regerings-antwoorden, niet anders dan *verzonnen*.

Reeds eergisteren gaven wij de verzekering — en de *Arnhemsche Courant* had die verzekering kunnen lezen, vóór dat zij haar artikel publiceerde — "dat de geruchten nopens de ministeriële veranderingen ten eenemale ongegrond zijn."

De Regeringsantwoorden betrekkelijk de Staatsbegrooting.

II.

Wij vervolgen heden, zoo beknopt mogelijk, het overzigt van de antwoorden der Regering op de Voorloopige Verslagen der Tweede Kamer, betrekkelijk de verschillende hoofdstukken der Staatsbegrooting voor 1856.

De antwoorden betrekkelijk het IIde hoofdstuk (*Hooge Collegiën van Staat, enz.*) raken vragen van meer ondergeschikt belang. Bij den overvloed der stoffe onthouden wij ons derhalve, die hier te reproduceren.

IIIde hoofdstuk (*Buitenlandsche Zaken*). De beëindiging der vereffening tusschen Nederland en het groothertogdom Luxemburg is nog niet nabij. Bij voortduring worden echter daartoe pogingen aangewend, en men ziet een antwoord te gemoet op een van deze zijde gedaan voorstel.

De vertraging, welke de werkzaamheden aan de spoorwegbaan tusschen Oberhausen en Emmerik hebben ondergaan, is, volgens ontvangene mededeelingen uit Berlijn, toe te schrijven aan een geschil tusschen het Pruissisch ministerie van Oorlog en de Keulen-Mindener-Maatschappij over de kosten voor den aanleg van militaire werken bij Wezel. Intusschen hield men zich in genoemde hoofdstad verzekerd, dat, hoe dit geschil ook beslist worde, de voltooijing van den weg niettemin zoude plaats vinden op den volgens de Pruissische opvatting der overeenkomst van 18 Julij 1851 bepaalden termijn, en mitsdien in den loop van het aanstaande jaar 1856. Binnen kort wordt de opening van den weg van Arnhem tot Emmerik te gemoet gezien, en men mag vertrouwen dat zulks ook in Pruissen meer en meer de behoefte zal doen gevoelen aan eene spoedige voortzetting en voltooijing van het overige gedeelte tot Oberhausen. Gelijk dusverre de Regering het niet heeft laten ontbreken aan belangstelling en doelmatige pogingen, om de getrouwe uitvoering der gedachte overeenkomst te verzekeren, zal zij, des gevorderd, daarmede te Berlijn blijven voortgaan.

Wat aangaat den bouw eener vaste brug over den Rhijn te Keulen, zoo heeft eerst onlangs, en wel in de jongste zitting der Centrale Commissie voor de Rhijnvaart te Mainz, de Puissische regering de tot dien bouw betrekkelijke stukken en verdere inlichtingen medegedeeld. De belanghebbende kamers van koophandel en fabrieken zijn deswege gehoord, terwijl, voor zooverre het technische gedeelte betreft, een onderzoek door deskundigen wordt ingesteld. Bij de behandeling dezer zaak stelt de Regering zich voor, in de eerste plaats te letten op de belangen der vrije en onbelemmerde scheepvaart op den Rhijn, in verband met de bestaande tractaten.

De noodzakelijkheid eener verdere vermindering der scheepvaartregten op den Duitschen Rhijn is herhaaldelijk bij de Oeverstaten, en ook op nieuw weder in de jongste zitting der Centrale Commissie voornoemd, door de Nederlandsche Regering ter sprake gebragt; doch, hoezeer door sommige oeverstaten ondersteund, heeft deze poging echter niet bij allen dien bijval gevonden, welke eindelijk hoop zoude kunnen geven op eene spoedige en gewenschte beslissing.

De tegenwoordige Minister van Buitenlandsche zaken heeft zich niet alleen als lid der Kamer een tegenstander van het tafelgeld betoond, maar is, Minister geworden zijnde, van die zienswijze niet afgeweken. De ondervinding echter hem sedert overtuigd hebbende dat hij zich had bedrogen, heeft hij begrepen zich een offer voor zijne dwaling te moeten opleggen, maar is tevens van oordeel, dat het gedurende nu drie jaren geleden werkelijke verlies een meer dan voldoend offer daarstelt. Zijne verklaring, op ondervinding gegrond en door eigen gedrag bevestigd, zal, zoo hij vertrouwt, geloof erlangen. Mogt hij zich hierin teleurgesteld zien, zoo zal hij, wat er ook gebeure, althans de bewustheid hebben, dat latere opvolgers hem de vroegere dwaling niet kunnen verwijten.

De tegemoetkoming, zooals zij nu wordt voorgesteld, is naar waarheid onvolledig genoemd. Zij is echter voldoende om aan hetgeen hoogst noodzakelijk geacht wordt tegemoet te komen. De tegenstrijdigheid, door sommige leden in de toelichting gevonden, bestaat derhalve niet.

De inzigten der Regering omtrent eene behoorlijke bezoldiging der vertegenwoordiging buiten 's lands zijn onveranderd dezelfde als die welke zij bij de behandeling der vorige begrooting met warmte heeft voorgestaan, toen zij, eenige verhooging der jaarwedden van de gezantschappen noodzakelijk achtende, de middelen daartoe voordroeg. Die middelen zijn echter slechts gedeeltelijk ingewilligd geworden, waardoor de gelegenheid benomen werd de vermeerderingen tot zoodanig bedrag te verleenen als aan de legatien waren toegedacht. Dat het gezantschap te Parijs slechts met *ƒ* 1000 in plaats van *ƒ* 3000, en dat te Washington met *ƒ* 500 in plaats van *ƒ* 1000 is kunnen verhoogd worden, is, zooals teregt in het verslag wordt aangemerkt, het gevolg van een besluit der Kamer.

Bij het openvallen der missie bij den Pausselijken stoel en het Hof van Sardinië, is, hangende de overwegingen omtrent de wijze der weder-vervulling van dat gezantschap, in de zaak voorloopig voorzien door de benoeming van een tijdelijk zaakgelastigde te Rome, waar zich het archief van het gezantschap bevond.

IVe hoofdstuk (Justitie). Met betrekking tot het veel besproken punt der bezoldiging van den Secretaris-Generaal, geeft de Minister van Justitie het volgende antwoord: "De Regering zij het vergund hier eene min juiste opmerking aan te wijzen. De Minister van Justitie heeft geene wijziging gebragt in de bestaande organisatie van zijn departement en bepaaldelijk niet met betrekking tot de ambtenaren van minderen rang: dat leest men in de Memorie van Toelichting niet; maar hij heeft eene wijziging gebragt in de organisatie, welke hij zich, op grond van de begrooting van 1855, had voorgesteld. Overigens meent de Regering dat zij, blijvende binnen het cijfer in de begrooting vastgesteld, de hand vrij moet hebben in het regelen der bezoldigingen; de leden, die in de beschouwing in de Memorie van Toelichting medegedeeld niet mogten deelen, zullen toch deze stelling niet tegenspreken, noch tot de verdeeling der bezoldiging willen afdalen."

De Regering heeft voorts, omtrent het Openbaar Ministerie bij de Kantongeregten, verbetering op het oog. De belooning zal intusschen altijd slechts gering kunnen zijn en voor weinig geld zijn moeijelijk mannen van zoodanige kennis en ondervinding te verkrijgen, welke tegen geoefende advocaten zijn opgewassen. Wat hier aan de voordragt van het Openbaar Ministerie mogt ontbreken, moet door eene juiste appreciatie van den kantonregter worden aangevuld.

De Regering kan niet toestemmen noch dat de werking van het Hoog Militair Geregtshof zulke droevige uitkomsten oplevert, noch dat de kosten er van zoo bijzonder hoog zijn. Verbetering zal welligt zijn aan te brengen en daartoe zal tijd en gelegenheid zijn, wanneer eenmaal de regterlijke organisatie zal zijn tot stand gebragt. Alles te gelijk aan te tasten is niet raadzaam, wanneer het niet volstrekt noodzakelijk is.

Zij meent voorts, dat de aanmerkelijke verhooging der geregtskosten bij het daarstellen der jagtwet niet is voorzien. Zij moet deze uitkomst aanwijzen, al ware het dat elders eenige compensatie daar tegenover stond. Het is niet het beginsel der jagtwet, dat hierdoor wordt bestreden, maar alleen de wijze waarop zij moet worden gehandhaafd.

Omtrent de politie merkt de Regering op, dat zij noch hier te lande, noch elders, uit haren aard een ieder kan voldoen. Het is zelfs te betwijfelen of eene volmaakte politie, welke streng alle bestaande verordeningen handhaafde, wenschelijk zoude zijn. Vitterij en plagerij grenzen zeer naauw aan eene onbuigzame toepassing van alle rijks-, provinciale en gemeentelijke voorschriften. De Regering kan intusschen niet toegeven, dat uit gemis aan verband eene krachtige tusschenkomst zoude ontbreken, indien die door eene ernstige stoornis der rust mogt worden gevorderd.

Naar het inzien der regering zal aan het stelsel van eenzame opsluiting der gevangenen, naar mate men meer en meer van de doelmatigheid en goede werking der straf overtuigd wordt, verdere uitbreiding behooren te worden gegeven. Het ligt in hare bedoeling om dat stelsel eerstelijk op de huizen van verzekering en de huizen van arrest toe te passen. Of het later op de groote strafgevangenissen, anders dan tot bewaring van tucht, zal kunnen worden toegepast, betwijfelt de Minister. Bij korte gevangenisstraffen is, naar het oordeel der Regering, het nut van het cellulair stelsel boven bedenking gesteld. Aanvankelijk verlangt zij dan ook niet verder te gaan dan tot één jaar, maar zij wenscht tevens die uitbreiding aan de cellulaire gevangenissen te geven, dat de opsluiting in dezelve beneden het jaar voor de mindere misdadigers als regel kan worden aangenomen.

Omtrent de werking van het stelsel van eenzame opsluiting, zoo als het thans bestaat, met opzigt tot de gesteldheid der gevangenen naar ligchaam en geest, hunnen gezondheidstoestand, de voorziening in de behoefte aan arbeid, onderwijs enz., worden van de besturen der betrokken gestichten bij voortduring zeer gunstige berigten ontvangen. Ook de staat der gevangenissen voor gemeenschappelijke opsluiting bestemd kan over het algemeen, volgens de rapporten van de besturen en van den inspecteur der gevangenissen, als zeer voldoende worden aangemerkt. Tot deze algemeene opgave moet men zich voor het oogenblik bepalen.

Wat betreft de straf der *deportatie*, wordt opgemerkt, dat in verband met de gewigtige bedenkingen en bezwaren, welke bij vroegere gelegenheden wegens de groote kostbaarheid en de uitvoerbaarheid van deze straf zijn in het midden gebragt, aan de invoering of toepassing van die straf thans te minder valt te denken, nu bij de wet

van 29 Junij 1854 de straf van eeuwigdurenden of levenslangen dwangarbeid in eene tuchthuisstraf van hoogstens twintig jaren is veranderd en de poena morti proxima eene tijdelijke straf is geworden.

Omtrent de voeding der gevangenen, zoo als die thans wordt verstrekt, worden bij voortduring van de besturen der gevangenissen voldoende berigten ontvangen. Zij wordt toereikend bevonden voor het onderhoud der krachten van de gevangenen, maar ook tevens geoordeeld voor geene vermindering vatbaar te wezen. De Regering ziet derhalve geen noodzakelijkheid om in de tegenwoordige voedingswijze der gevangenen nadere verandering te maken.

Niet zonder eenige bevreemding heeft men dan ook in deze paragraaph gelezen, dat de voeding der gevangenen door sommige leden der Kamer voor zóó slecht wordt gehouden, dat daaraan de betrekkelijk groote sterfte, die onder de bevolking der gevangenissen heerscht, moet worden toegeschreven.

De Regering kan daaromtrent berigten, dat de gezondheidstoestand der gevangenen, zoowel in de gestichten van eenzame opsluiting als in die voor gemeenschappelijke opsluiting bestemd, volgens de verslagen van de geneeskundige dienst der gevangenissen bijzonder gunstig blijft, en dat de sterfte onder de gevangenen juist in 1853 en 1854 veel minder is geweest dan in vroegere jaren, en zulks niettegenstaande onder het getal der overledenen in 1854 zeven personen aan de *cholera Asiatica* zijn bezweken, als 5 in de gevangenis te Gouda en twee in die te Rotterdam; terwijl over het loopende jaar 1855 de uitkomst te dien aanzien, volgens de voorloopige rapporten, nog gunstiger schijnt te zullen zijn dan over de beide vorige jaren.

Buitenland.

HET OOSTERSCH OORLOGSTOONEEL.

Meer en meer wint het denkbeeld veld, dat de groote oorlogsoperatien in de Krim voor dit jaargetijde geëindigd zijn en dat alles zich tot eenige schermutselingen bepalen zal, tot dat de beide legers, wanneer zij althans wederkeerig hunne tegenwoordige stellingen inhouden, de winterkwartieren zullen betrokken hebben.

In strijd met de algemeene verwachting, schijnt Omer-Pacha den veldtogt te openen. Gelijk de telegraaf reeds meldde, kon hij zich den 19 October met 22 bataillons op marsch begeven, ten einde zich bij Teschad-Pacha te voegen, die eenige dagen te voren in de rigting van Kutaïn vertrokken was. De aankomst der Turken op de kusten van Circassie schijnt een zekeren invloed te hebben uitgeoefend op de verschillende hoofden aldaar. Zij hebben tegenover de Russen eene aanvallende houding aangenomen en zich in aanraking gesteld met den opperbevelhebber van het Turksche leger.

Een particulier schrijven uit Odessa van 27 October, door een Weener dagblad medegedeeld, meldt, dat te Nikolaïeff 30,000 man troepen onder de leiding van den generaal Totleben met alle kracht bezig waren nieuwe verdedigingswerken aan te leggen. Op eenen wenk van de overheid en met haren bijstand, waren de meeste inwoners van Nikolaïeff naar binnen 's lands vertrokken, en aan reizigers was het verboden binnen de stad te komen. Sedert de inneming van Kinburn heerschte er ook te Cherson en Odessa angst en verslagenheid onder de inwoners; velen namen de wijk naar verder binnen 's lands gelegen plaatsen, terwijl de archiven en bureaux van het gewestelijk bestuur uit Cherson naar Elisabethgrad waren overgebragt.

OOSTENRIJK.

Eene noodlottige tijding is te Weenen ontvangen en heeft algemeen ontsteltenis veroorzaakt. De aartshertog Ferdinand Maximiliaan, bevelhebber der Oostenrijksche vloot, heeft te Triëst een ongelukkigen val met zijn rijtuig gedaan en is zwaar bezeerd. De Keizer is den 7 dezer naar Triëst afgereisd.

TURKIJE.

Volgens berigten, in een Fransch ministerieel blad voorkomende, zou de Sultan het voornemen te kennen gegeven hebben, om in het eerstvolgend voorjaar eene reis naar Parijs en Londen te doen. Wij weten niet in hoeverre dit berigt geloof verdient.

— Binnen kort zal de Porte zich moeten onledig houden met de benoeming van hospodars der Donau-Vorstendommen, wier diensttijd eerlang zal zijn verstreken.

— Daar Prins Calliwaki, buitengezant van Turkije te Parijs, zich naar Konstantinopel begeeft, zoo wordt die reis toegeschreven aan zijne zucht, om tot die gewigtige betrekking te worden benoemd.

RUSLAND.

Het is bekend, dat toen Keizer Alexander van Moskou vertrok, men eenigen tijd in twijfel verkeerde of de Czar zich naar Nicolaïeff, dan wel naar Warschau zou begeven. Daar steeds het voornemen bestond tot het doen van deze laatste reis, zelfs toen de tegenwoordigheid des Keizers in het zuiden van zijn rijk bekend was, zoo vonden de Duitsche bladen daarin eene aanleiding tot allerhande uitleggingen.

Een groot aantal staatslieden, zeiden zij, zouden in Polen bijeenkomen, om daar de instructien van hunnen souverein te ontvangen en aan het tot stand brengen van den vrede te arbeiden op de meest gunstige grondslagen voor Rusland. Al deze beweringen en gissingen verdwijnen thans in het niet, daar het genoegzaam zeker is, dat de Czar niet naar Moskou zal gaan. Z. M. wordt den 17 te St. Petersburg verwacht. De gedwongen staking der vijandelijkheden op het oorlogstooneel verklaart, overigens, die terugkomst.

GRIEKENLAND.

Men weet dat de Fransche *Moniteur* gemeld had, dat Koning Otto een dienst had bijgewoond, die ten behoeve van de Russische wapenen zou zijn gevierd in de kapel tot de legatie van genoemde mogendheid behoorende. Ziethier wat van deze geheele zaak is. Het hof van Griekenland heeft met der daad die kapel bezocht, maar eeniglijk om over de verdienste van den bouw, welke aan een Fransch architect en een Duitsch schilder was opgedragen, een oordeel te vellen. Er werd bij die gelegenheid volstrekt geen dienst gehouden, waardoor eene eenvoudige beleefdheid ten aanzien van kunstenaars zou overgegaan zijn in eene staatkundige demonstratie.

GROOT-BRITTANJE.

Ll. Zaturdag woedde een hevige storm op de oostkust van Engeland, tusschen Harwich en Cromer, en veroorzaakte groote zeeschade. Van eene vloot van tusschen 300 en 400 koleuschepen, die in ballast naar de Tyne, Hartlepool, Sunderland enz. bestemd waren, kon het grootste gedeelte de haven van Harwich nog bereiken, echter niet dan nadat velen daarvan avarij bekomen hadden. Ter hoogte van Orfordness en Aldborough zijn verscheiden schepen, Zweedsche, Noorweegsche en anderen, totaal verongelukt.

ZWEDEN.

Uit Hamburg wordt per telegraaf gemeld, dat generaal Canrobert den 6 October te Stokholm is aangekomen en door de bevolking met de levendigste blijken van geestdrift ontvangen is.

FRANKRIJK.

Met den grootsten ijver worden de werkzaamheden voor de plegtige sluiting der groote tentoonstelling op den 15 dezer voortgezet en onder anderen een kolossaal amphitheater ten behoeve der toeschouwers opgerigt, alsmede een hooge estrade, op welke de troon geplaatst zal worden.

Door den *Moniteur* heeft de Keizerlijke commissie voor de tentoonstelling de inzenders op de volgende wijze verwittigd, hoe het haar onmogelijk is hen allen bij de plegtigheid van 15 dezer toe te laten;

« Dingsdag 15 November heeft de bepaalde sluiting der algemeene tentoonstelling plaats en zal de Keizer de door de internationale jury toegewezene belooningen aan de inzenders uitreiken. De Keizerlijke commissie maakt, van nu af aan, de noodige beschikkingen, om den grooten wedstrijd van 1855 op waardige wijze te besluiten. Zij zou gewenscht hebben al de inzenders tot die plegtigheid toe te laten, maar ongelukkigerwijze is het haar niet mogelijk geweest eene genoegzame ruimte, zelfs buiten het nijverheidspaleis, te vinden, om hen allen te plaatsen, naardien hun getal nagenoeg 25,000 bedraagt. Nogtans heeft zij maatregelen genomen om die allen uit te noodigen, welke medailles en zelfs eervolle vermelding verworven zullen hebben. Ten einde alle overtollige poging, aanzoek en tijdverlies voor te komen, zullen die inzenders, welke op de uitnoodigingslijsten gebragt zijn, tijdig door brieven van den dag en de plaats verwittigd worden, waar zij de voor haar bestemde kaarten moeten doen afhalen. »

Nog behelst de *Moniteur* de volgende waarschuwing:

« Naardien eenige lieden beproefd hebben conservatoire acten in handen der Keizerlijke commissie te spelen, tot verzekering van schuldvorderingen of andere eischen, op inzenders te verhalen, meent de algemeene commissaris, ten einde de moeijelijkheden te verhoeden, welke uit het vertrouwen op die acten zouden kunnen ontstaan, het publiek te moeten verwittigen, dat de commissie, uit een wettelijk oogpunt beschouwd, geene houdster der tentoongestelde voorwerpen is, en dat gevolgelijk de in hare handen of in die harer agenten gestelde acten van in beslag neming van geenerlei gevolg zouden zijn. Wat het in beslag nemen met het doel tot verkoop betreft, naardien de op de tentoonstelling toegelaten voorwerpen voor eene openbare dienst bestemd zijn, is het de pligt der commissie zich tegen het wegnemen daarvan vóór de sluiting te verzetten. »

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

DE ZAAK VAN KOCKENGEN.

De Ministers van Justitie en Binnenlandsche Zaken en de beide Ministers van Eeredienst hebben thans aan de Tweede Kamer ingezonden de nader gevraagde inlichtingen omtrent de zaak van Kockengen.

De Ministers zeggen, dat »de zekere beruchtheid, welke deze zaak heeft bekomen«, hen noopt, om de zaak thans uitvoerig en in al hare bijzonderheden bloot te leggen.

Dat geschiedt dan ook in een wèl geschreven stuk van zes bladzijden, die het ons leed doet, wegens gebrek aan ruimte, niet in zijn geheel te kunnen mededeelen.

De slotsom van het stuk komt hierop neder, dat de Kerkeraad der requestrerende gemeente geweigerd heeft in eenig minnelijk vergelijk te treden, maar dat de pastoor der R. C. gemeente, ofschoon men aan die zijde beweerde zich aan geene miskenning, veel minder aan eene opzettelijke overtreding der wet schuldig te kennen, ter voorkoming ook van de minst mogelijke stoornis, eene schikking op vasten voet trof; en dat daarop de maatregelen, in het Koninklijk besluit van den 6 Mei 1855, no. 52, omschreven, gegrond waren.

»Uit de nadere adressen, zoowel aan den Koning als aan de Tweede Kamer ingezonden, blijkt het echter, dat het doel van den requestrerenden kerkeraad eene verdere strekking heeft, dan tegen hinder gevrijwaard te zijn, en dat bepaaldelijk de sluiting der nieuw opgebouwde Roomsch-katholijke kerk als een regt wordt geëischt.

»Nadat de Regering kennis genomen had van alles wat den beklaagden kerkbouw was voorafgegaan, was zij van gevoelen, dat aan eene toepassing van het 3de lid van art. 7 der wet van 10 September 1853 niet kan worden gedacht.

»Tweederlei grond steunde dat gevoelen. Billijkerw[ijze] vooreerst moest, in de gegevene omstandigheden, uit [de] magtiging tot aankoop van het geheele perceel, van [den] aanvang af tot pastorij en kerk bestemd, worden afgeleid dat vóór 10 September 1853 het regt was verkregen [om] aldaar eene kerk te stichten.

»Maar ten andere, zoo al de toepasselijkheid der wet [van] 10 September 1853 op het onderhavig geval kon word[en] aangenomen, dan zoude de handhaving der openbare [orde] al zeer kennelijk het naburig bestaan der beide kerk[en] hebben moeten verbieden om hetzelve niet te gedoogen [of] de sluiting eener kerk, zoo ontstaan en opgebouwd, te [be]velen. In de gegeven omstandigheden zouden hier [ook] zeer zeker alle regelen van administrative billijkheid [en] regtvaardigheid zijn voorbijgezien.

»De kerk was met voorkennis en medeweten van al[le] betrokken autoriteiten opgebouwd; het Roomsch-katho[lijk] kerkbestuur voltrok den bouw in de stellige en [op] goedtrouwige meening, bevestigd door Gedeputeerde Sta[ten,] dat het geen ander of nader verlof behoefde, dan het[welk] was verkregen; het aanwezen der nieuwe kerk, ter pla[atse] waar zij ontstond, bleek na een naauwkeurig en herha[ald] onderzoek, noch de rust te Kockengen te bedreigen, n[och] de openbare orde te storen; aan den hinder, dien zij [mo]gelijk kon veroorzaken aan de naburige kerk der Christel[ijk] afgescheidene gemeente, was door den pastoor der Rooms[ch-] katholijke gemeente afdoend te gemoet gekomen. In d[ien] stand der zaak meende de Regering, en meent zij dit n[og,] dat zij en hare roeping en de meest sprekende regelen [van] regt en billijkheid zou hebben miskend, indien door [haar] de gevraagde sluiting der kerk ware uitgelokt of bevol[en.]

»Na de uitvoerige blootlegging van den feitelijken [toestand] der onderhavige zaak, durven de voornoemde Minis[ters] het oordeel der Tweede Kamer over der adressanten bek[lagten] met vertrouwen en gerustheid te gemoet zien.«

Wetsvoorstel houdende bepalingen omtrent den tijdelijk[en] opslag van meel.

In den regel heeft bij afschaffing van een accijns g[een] afpeil van de in het vrije verkeer overgegane goederen pla[ats,] omdat, behalve de bezwaren, aan zulk een maatregel [die] op een gegeven oogenblik moet zijn afgeloopen, verbond[en,] met geene mogelijkheid is na te gaan, of de schatkist [de] belasting van de ten afpeil aangebodene goederen inderd[aad] heeft genoten. Aan dezen regel is ook vastgehouden bij [de] wet houdende afschaffing van den accijns op het gem[aal.] De bijzondere omstandigheden intusschen, dat gelijkti[dig] met de afschaffing van den rijks-accijns op het gemaal, [een] aantal gemeenten de heffing harer hier en daar tot [een] belangrijk cijfer opgevoerde plaatselijke belasting op [dat] middel zullen staken, maakt het allezins waarschijnlijk, [dat] men, gedreven door het verlangen om reeds dadelijk [met] den 1sten Januarij aanstaande in het genot van onbelast m[eel] te geraken, zich zal onthouden om in de maand Decem[ber] meer dan het strikt noodige te laten malen, waarvan, voo[ral] bij windstilte in de eerste dagen van Januarij, het ge[volg] zou kunnen zijn, dat zich alsdan gebrek aan meel [zou] gevoelen. Daarom heeft de Regering, ook van verschillende kanten daartoe aangezocht, in overweging genomen, of n[iet] zonder tot een afpeil over te gaan, maatregelen zouden k[un]nen worden genomen om de ingezetenen in de gelegenh[eid] te stellen, reeds dadelijk met 1 Januarij aanstaande v[an] onbelast tarwe-, rogge- of speltmeel gebruik te maken.

Twee middelen waren daartoe, naar haar inzien, vo[or]handen: *in de eerste plaats*, het verleenen van terugg[aaf] van belasting van het veraccijnsde graan en meel, dat [op] 1 Januarij 1856 op de korenmolens zou worden bevonde[n,] en *in de tweede plaats*, de vergunning tot tijdelijken o[p]slag van veraccijnsd meel in behoorlijke bergplaatsen, [ten] einde daarover na 31 December, onder genot van terugga[af] van belasting, te beschikken.

Bij eene oppervlakkige beschouwing beveelt het eer[ste] middel om zijne eenvoudigheid zich het meest aan; ma[ar] bij de uitvoering zou men op dezelfde bezwaren stuiten [als] daar even tegen den afpeil zijn opgegeven, terwijl daar[en]boven, wanneer de molens tot meelmagazijnen wierden t[oe]gelaten, de wet op het gemaal in verschillende harer be[pa]lingen zou moeten worden gewijzigd, en het toezigt [der] ambtenaren op die trafieken in de maand December ondo[en]lijk zou wezen, voor zooveel de partijen betreft, die da[de]lijk in consumtie overgingen. Tegen het andere middel [be]staan dergelijke bezwaren niet, en men heeft alzoo gemee[nd] zich daartoe te moeten bepalen; en tengevolge hiervan [is] een wets-ontwerp ingediend, dat de vereischte voorzien[in]gen daaromtrent bevat.

Vermits hier echter alleen sprake is van een middel [ter] voorkoming van gebrek aan meel voor de consumtie bi[nnen] te lande gedurende enkele dagen, heeft men den maatre[gel] niet verder uitgestrekt dan tot het meel, dat met accij[ns-] quitantie regtstreeks van den molen wordt aangevoer[d,] en alzoo niet tot dat, hetwelk op geadmodieerd terre[in] gemalen en veelal voor den handel bestemd is; er besta[at] daartoe ook te minder reden, omdat op dat terrein zon[der] betaling van belasting wordt gemalen en men aldaar [dus] onbelemmerd voor een voorraad kan zorgen, die met [1] Januarij overal heen kan worden verzonden.

Ingevolge art. 14 der wet van 5 Maart 1852 is a[an] de Kamer medegedeeld de, overeenkomstig dat art., do[or] de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van [de] voormalige Wees- en Momboirkamers afgelegde en door [de] Algem. Rekenkamer opgenomen en gesloten rekening [en] verantwoording van haar beheer over het jaar 1853.

Daaruit blijkt, dat de ontvang heeft bedragen *f* 337,201.8[9] en de uitgaaf *f* 271,662.84½, zoodat de raming een b[atig] saldo oplevert van *f* 65,539.05.

Aan de Tweede Kamer zijn aangeboden negen ontwerpe[n] van Wet tot bekrachtiging van Provinciale belastingen [van] N. Brabant, Gelderland, Z. Holland, N. Holland, Zeeland, Friesland, Overijssel, Groningen en Drenthe.

's Gravenhage, 9 November.

De burggraaf de Seisal, minister van Z. M. den Koning van Portugal bij de Hoven van Nederland en Belgie, wordt in de residentie verwacht, ten einde aan Z. M. het officieel berigt over te brengen van de Troonsbestijging van zijnen Souverein. Reeds zijn er in het hôtel *de Oude Doelen* vertrekken voor Z. Exc. in gereedheid gebragt.

Men meldt uit Frankfort, van den 6en dezer: Gister is Z. K. H. prins Henderik der Nederlanden alhier aangekomen en in het hotel *Westend-Hall* afgestapt.

De afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal hebben zich heden bezig gehouden met het onderzoek der ontwerpen van wet: 1o. tot goedkeuring van provinciale belastingen, en 2o. tot wijziging der wet nopens het binnenlandsch gedistilleerd.

Men verwacht nu, dat de beraadslagingen over de ontwerpen der staatsbegrooting voor 1856, eerlang, wellligt in de volgende week, een aanvang zullen nemen.

Gisteren is voor den Hoogen Raad de vierde zaak in cassatie behandeld, waarin de vraag der vicarijen in Gelderland voorkomt. Het geldt ditmaal de vicarijen van IJzendoorn, toekomende aan de familie van Tuijll van Serooskerke van IJzendoorn. Voor deze trad als advokaat op Mr. Wintgens en voor het bestuur der domeinen, de heeren Mrs. Faber van Riemsdijk en Clant. In deze zaak is de conclusie van het openbaar Ministerie bepaald op 27 Dec. e. k.

Uit 's Hage wordt aan de *Amsterdamsche Ct.* het volgende geschreven:

„Er wordt hier veel gesproken over de vraag wie als opvolger van den heer Duijmaer van Twist, die (ik meen in Mei 1856) als Gouv.-Generaal van O. I. moet aftreden, zal benoemd worden. Sommigen zijn zoo verre gegaan van bepaald personen te noemen, aan wie die belangrijke missie bereids zou zijn opgedragen en wat meer is, men heeft, zoo als doorgaans, zich niet ontzien deze personen reeds vooraf te beoordeelen, door dezen grooten blaam op te leggen en door genen grooten lof toe te zwaaijen, en dat alles toen er, even als op dit oogenblik het geval is, nog niets met zekerheid van bekend was. Ik zeg met opzet *even als op dit oogenblik*, want ik geloof u met eenigen grond te kunnen zeggen, dat er *tot heden* nog niemand door den Koning benoemd is.

Wat nu het andere berigt, of hoe zal ik het noemen? betreft, aangaande de aftreding van andere daarbij genoemde ministers, speciaal voor binnen- en buitenlandsche zaken, dit meen ik nog stelliger te kunnen tegenspreken. Behalve andere redenen, die ik voor dit mijn geheel persoonlijk gevoelen meen te hebben, wil ik het toch gevraagd hebben, of het tegenwoordig oogenblik, nadat het budget door de ministers is ingediend, daarop door de Kamers aanmerkingen gemaakt zijn, en het weder-antwoord is ingezonden, of het tijdstip, dat de aanstaande discussie over de verschillende hoofdstukken voorafgaat, niet geheel ongeschikt zou zijn voor eene verandering van het personeel der Ministers.

In Engelsche en Amerikaansche dagbladen wordt meermalen melding gemaakt van snelle reizen, door verschillende schepen en clipperschepen volbragt.

Als een voorbeeld van bijzondere snelle reis, door een Nederlandsch schip gedaan, strekke het barkschip *Maria Jacoba*, gebouwd aan de werf van de heeren C. Gips en Zonen te Dordrecht, en gevoerd door kapt. K. F. Lammerts, hetwelk den 11 Aug. ll. met eene lading steenkolen van Cardiff na eene reis van 98 dagen te Hongkong arriveerde. (*N. R. Ct.*)

Wij vernemen, dat de beruchte prins van Armenie, van wien in den laatsten tijd meermalen sprake is geweest, ook in de hoofdstad niet onbekend is. Hij nooit aldaar eenen geruimen tijd zijne residentie gehouden hebben, en wel in een der voornaamste logementen, waar hij zijne wij aanzienlijke verteringen had gedekt met eene traite op zijne bloedverwanten in onze Oost-Indiën. Deze hebben die echter met protest teruggezonden, zoodat de kastelein, om aan zijn geld te geraken, zich genoodzaakt zag, den prins als vreemdeling in gijzeling te doen brengen. De prins beriep zich toen bij de regtbank op zijne geboorte in de Ned. O. I. bezittingen. Doch de gijzeling werd gehandhaafd. Of het dwangmiddel zijn doel heeft bereikt, namelijk of de logementhouder daardoor zijn geld heeft bekomen, weet onze berigtgever niet met zekerheid. (*Hbl.*)

Naar men verneemt, wordt door eenige aanzienlijke ingezetenen alhier het plan gevormd, om eene meelfabriek onder Voorburg op te rigten, ten einde goedkooper brood aan de minvermogenden te bezorgen.

Programma der uit te voeren muzijkstukken, door het muzijkcorps van het 4e regement Dragonders, onder leiding van den verdienstelijken kapelmeester J. G. Muller, voor de eerste maal, in de zaal van het Groot Paveljoen in het Bosch, op Zondag-middag ten 2 ure. No. 1. Marche; 2o. Ouverture de l'Opera Semiramis, Rossini; 3o. Potpouri Le comte Ory, 1e Exc. Walch; 4o. Air de l'Opéra Marie; 5o. Julia Walzer, Labitzky; 6o. Potpourri Martha, 1e Exc., Muller; 7o. Cavatine, Lucie de Lammermoor, Donizetti; 8o. Polka-Mazurka, Bauer; 9o. Galop.

Amsterdam, 8 Nov. Gisteren avond heeft de nieuw beroepen leeraar bij de Herv. gemeente alhier, Ds. J. P. Stricker, zijn dienstwerk aanvaard met eene leerrede naar aanleiding van 1 Gal. I, vs. 11: *Maar ik maak u bekend, broeders, dat het Evangelie, hetwelk van mij verkondigd is, niet is naar den mensch.*

Rotterdam, 8 Nov. In de heden alhier, onder het voorzitterschap van den heer burgemeester, gehouden openbare vergadering van den gemeenteraad, vestigde de voorzitter de aandacht op de in de raadzaal geplaatste buste van Z. M. Koning Willem III, en herinnerde hoe de gezamenlijke Raadsleden in het jaar 1853 de vervaardiging dier buste hadden opgedragen aan onzen stadgenoot, den heer Strackee, ten einde later in de raadzaal geplaatst te worden; verder deelde de voorzitter mede, dat het borstbeeld, hetwelk den vervaardiger alle eer aandeed, reeds sedert geruimen tijd gereed was, doch dat de plaatsing was uitgesteld bij gebreke van eene geschikte plaats daarvoor in de raadzaal; ofschoon de tegenwoordige niet beantwoordde aan hetgeen men zou hebben gewenscht, had men die echter nog de beste geacht. (De buste is geplaatst tegen den zijmuur regts van den voorzitter.)

Utrecht, 8 Nov. Met belangstelling verneemt men, dat er eerstdaags, door de afdeeling Utrecht der Vereeniging tot afschaffing van sterken drank, een adres aan de Tweede Kamer ter teekening zal worden nedergelegd, ten einde het voorstel van den heer Rochussen, tot het instellen van een onderzoek naar het gebruik en misbruik van sterken drank, en de doelmatigheid van de beperkende maatregelen, bij de Tweede Kamer te ondersteunen.

— Aan de Hoogeschool alhier zijn met den nieuwen cursus een 69tal nieuwe studenten ingeschreven.

Leiden, 8 Nov. Heden promoveerde alhier tot doctor in de regten de heer D. H. van den Acker, van Eindhoven, na verdediging van *Theses juridicae Inaugurales*.

Delft, 8 Nov. De gemeenteraad alhier heeft besloten het schuitenveer op Rotterdam *niet* op te heffen, ofschoon de raad van laatstgenoemde gemeente de opheffing van het veer op Delft heeft vastgesteld.

Purmerend, 8 Nov. Door vele kiesgeregtigden is aan den gemeenteraad alhier een request ingezonden, waarbij verzocht werd op het reeds genomen besluit om de belasting op het gemaal over 1856 nog te blijven heffen, terug te willen komen, en is in eene gisteren avond gehouden zitting met vijf tegen zes stemmen besloten, de belasting op het gemaal af te schaffen en aan eene commissie opgedragen, om middelen te beramen, waardoor in het ontstane tekort zal behooren te worden voorzien.

Helder, 7 Nov. Het heeft H. M. de Koningin-moeder wederom behaagd, aan de dames-bestuurderessen van het genootschap van *moederlijke weldadigheid*, een geschenk van *f* 200 te geven, dat met dankbaarheid is ontvangen.

Amerongen, 5 Nov. Heden avond opende Dr. W. A. J. van Geuns de wetenschappelijke voordragten voor landbouwers, waarin dezen winter de landbouwerij en eenige oeconomische punten zullen beschouwd worden. Als inleiding daartoe werd de generatie behandeld en de allengsche ontwikkeling der vrucht nagegaan, terwijl de voordragt besloten werd met eene beschrijving van de geboorte en de uiteenzetting van eenige afwijkingen, die daarbij kunnen plaats grijpen.

Capelle (Langstraat), 7 Nov. Een buitengewoon verschijnsel trekt hier ieders aandacht. Eergisteren middag heeft men hier volstrekt geen vloed bespeurd en was het water zoo laag, dat zelfs kleine vaartuigen buiten de haven moesten blijven. Hoewel heden nacht eenige vloed werd waargenomen, zoo bleef echter het water zoo laag, dat de beurtschippers op Rotterdam niet konden afvaren. Het heugt de oudste schippers niet, zelfs bij den meest langdurigen oostewind, iets dergelijks gezien te hebben, terwijl zij evenmin de oorzaak daarvan weten na te gaan.

Bergen-op-Zoom, 5 Nov. Door den heer G. alhier is in de afgeloopen week, in den tuin achter zijne woning, eene hennepplant genooid, waaraan zich het verbazend getal van 13,723 goede en ruim 300 looze korrels bevond. Deze plant was zonder wortel 2, 7 Ned. el hoog, had een stam, van welken twee stevige wandelstokken gemaakt zijn, zoo hard en vast als waren zij van palmhout. Zij was opgeschoten van een enkel zaadje, dat als het ware ongemerkt in den grond was geraakt, en zonder dat men er bijzonder werk van gemaakt had.

Maastricht, 7 Nov. De collecte, die in deze provincie gehouden is voor den hagelslag, die in den nacht van 23 op 24 Aug. ll. in de nabijheid van Roermond eene schade heeft aangerigt van ongeveer *f* 25,000, heeft *f* 2,944.39 opgebragt.

Groningen, 7 Nov. Het voorstel omtrent het massaalfonds, waartoe in de bijeenkomst van heeren burgemeester den 31 Oct. jl. besloten was, is in eene gesloten vergadering van den raad dezer gemeente aangenomen.

Jonkheer C. P. L. van Kinschot heeft dezer dagen aan het museum van oudheden enz. in Drenthe, een zeer merkwaardig, bij het graven in zijne ontginning aan het Oranje kanaal gevonden, voorwerp ten geschenke gegeven.

Aldaar was gevonden een vuursteen van ruim een palm diameter, deze werd toevallig verbrijzeld, en binnen in zat een fraaije versteende zeeëgel. De omkleedsolen van vuursteen kunnen nu nog om dien zeeëgel zoodanig gezet worden, dat er geen twijfel aan is of het dier is in dien toestand gevonden. Dit voorwerp kan misschien eenig licht verspreiden voor het steeds raadselachtig verschijnsel dat er zig zijn der versteende zeeëgels (*echini*) in Drenthe, waarover reeds voor honderd jaren van *Lier* en *Vosmaer* in hunne oudheidkundige brieven over Drenthe, zooveel wetenswaardigs bijbragten. De zeeëgel zit zoodanig in den vuursteen, dat de vinder den zeeëgel de pit van den vuursteen noemt.

Verscheidenheden.

De stad Sebastopol.

(*Vervolg en slot.*)

Sebastopol is eene stad, die voornamelijk zeehandel drijft, waarin het maritime beginsel, dat het doel harer stichting is geweest, uitsluitend heerscht. De natuur heeft er alles gedaan, heeft er alles voorbereid voor de vervulling der plannen van hare stichters.

De haven, of liever de reede, die naar het zuidoosten loopt, levert het schouwspel van eene wezenlijke zeehaven aan. Zij is, volgens de werken van de Russische admiraliteit, 7 wersten of kilometers, 469 ellen lang, van haren toegang af tot aan de monding van den Tschernaia, welke haar einde vormt en 1 werst breed in haar meest nabij de zee gelegen gedeelte.

Het Michielsfeest, dat op het einde van September gevierd wordt, had ieder jaar een groot feest op zee ten gevolge, waarbij, in tegenwoordigheid van eenen heiligen standaard, welke alleen voor die plegtige gelegenheid ontrold werd, de zege der Russische vloot, die in de reede lag, werd uitgereikt, en waar de vloot vervolgens allerlei bewegingen uitvoerde, die nog al ruimte vereischten.

Zuidwaarts van de reede zijn de vijf baaijen die, om zoo te zeggen, de haven van Sebastopol, de geheele stad, het arsenaal en al de zee-inrigtingen, die wij bezitten, vormen. Ten noorden van de reede bevinden zich eenige onbelangrijke kreeken en militaire stellingen, die de Russen bezetten en geheel afhankelijk van de haven zijn.

De vijf baaijen, die zich in takken verdeelen over het zuidelijke deel, zijn: die van Quarantainebaai; die van de artillerie, rond welke zich de markt en de handelswijk der stad bevindt; die van het zuiden of de scheepshaven, welke tot verblijf kan strekken voor de grootste oorlogsschepen; die van het arsenaal of de dokken en die van de werf.

Langs deze baaijen strekken zich magazijnen en werkplaatsen van allerlei aard uit, die van 1847 dagteekenen; tusschen de baai van het zuiden en die der dokken verheft zich een uitgestrekt eilandje, waarop men prachtige kazernen voor de Marine heeft opgerigt, welke in 1852 voltooid warden, bezoomd met eene zeer fraaije steenen kade, en waarachter zich de nieuwe admiraliteit bevindt, op hetzelfde tijdstip voleindigd.

In de baai van het Arsenaal bevindt zich een schoon werk, waaraan men, onjuist, den naam van *docks* heeft gegeven. Het is eene verbazend groote kom, uit steen en uit graniet zamengesteld, waartoe men zes verschillende scheepsvormen heeft bedacht, welke gelijk zijn aan die van onze havens. Deze vormen van schepen zijn drie bij drie in eene vrij nauwe ruimte ingerigt. De kom, die waterpas met de zee staat, wordt van water voorzien door een kanaal, dat onderhouden wordt door den Tschernaia, en het wordt geledigd door een stoomwerktuig. Men zou, door van die geheele inrigting partij te trekken, zes schepen te gelijk in de kom over kunnen brengen. Op dit oogenblik bevindt zich in een der vormen een Egyptisch stoomfregat, dat te Sinope genomen en hersteld werd. Dit stoomfregat is door de Russen in den nacht van 8 op 9 September verbrand.

Voorbij de baai der Dokken, en aan de andere zijde van den stadsmuur, strekt zich de voorstad Korabelnaia uit, bewoond door de zeelieden. Er bevinden zich schoone kazernen, kleedingmagazijnen, stapelplaatsen, hospitalen, en in het midden daarvan eene kerk aan den Heiligen Michiel gewijd. Men heeft in de stad 4,200 stukken geschut gevonden, waaronder een zeker getal bronzen. Zij dragen de volgende jaartallen: 1807, 1811, 1836, 1846, waarvan de hoeveelheid nagenoeg evenredig is. Zij zijn grootendeels te Briansk gegoten en zijn goed zamengesteld. De ankers, die men gevonden heeft, wegen 5,998 ponden.

De zeelieden hebben sedert vele jaren bijna alleen de stad bewoond; sedert 1846, was de 13de divisie van het 5de corps naar deze plaats gezonden.

De aanbouw van vele huizen en de ontwikkeling van de vloot hadden de bevolking van Sebastopol zeer vermeerderd, welke bevolking, volgens de officiële Russische opgaven, bij den aanvang van den oorlog, 42,969 mannen en 4,605 vrouwen beliep.

Ten gevolge van de laatst aangelegde werken van het arsenaal, waren ingenieurs, hoofd-officieren te land en ter zee gezonden, om de havens en de vreemde arsenalen te bezoeken; de Russische admiraliteit van Sebastopol, waaraan de verslagen dezer officieren waren medegedeeld, stelde omstreeks 1852, eene memorie zamen, waarin de noodzakelijkheid van het oprigten van nieuwe werken werd gevraagd, met het doel, om: 1o. de dokken dusdanig te vermeerderen, dat men de schroefstoomboten daarin zou kunnen opleggen; 2o. werkplaatsen op te rigten tot het herstellen der stoomwerktuigen en al de noodige werkplaatsen tot het onderhouden der oorlogschepen.

Deze aanvragen, die, zonder den oorlog, haar beslag zouden gekregen hebben, toonen aan, tot welke hoogte van voortuitgang men zou gekomen zijn. De memorie verklaart, dat door deze verbeteringen de instelling van Sebastopol, waarvoor de Keizerlijke schatkist *bijna duizend millioen* had uitgegeven, magtiger zou worden, dan die van Portsmouth, dan die van Toulon, dan die van alle bekende oorlogshavens, en dat zij eenen weergaloozen rang in de wereld zou bekleeden.

De gevaren van de Goochelkunst in de XVIIIde eeuw.

Wie onzer heeft de toeren van een Bosco, van een Houdin, van Philippe en van zoo vele anderen niet gezien, en heeft zich daarmede niet vermaakt? Daar tegenwoordig de werktuigkunde en de natuurkundige wetenschappen meer algemeen bekend zijn en daar het onderwijs kundig-

heden verspreidt onder bijkans alle standen der maatschappij, is het volk niet geneigd, zooals eertijds, hetgeen het niet begrijpt aan de tusschenkomst van eene bovennatuurlijke magt toe te schrijven.

Naauwelijks eene eeuw geleden, toen het geloof aan de toovenarij nog zeer verspreid was, was het niet voorzigtig zich aan goocheltoeren over te geven. De volgende voorbeelden, die wij ontleenen aan een zeer belangrijk werk over de processen der toovenaars en toovenaressen (heksenprocessen) in Belgie, enz. onder Philippus II en het bestuur der aartshertogin, door den heer J. B. Dannaert, zullen bewijzen hoedanig het geloof aan tooverij niet alleen in den geest van de lagere volksklassen diep ingeworteld was, maar ook in dien van velen der regts- en wetgeleerden, wier studie en wier eenvoudig gezond verstand hen voor zulke zwakheden had behooren te behoeden. Ziethier hetgeen de schrijver zegt:

« Een voorbeeld, uit eene ontelbare menigte gevallen gekozen, zal getuigen van de ongeloofelijke ligtzinnigheid, waarmede men nog in de XVIIIde eeuw te werk ging, ten opzigte van zoogenaamde tooverkunst:

« Een tandmeester of kwakzalver: Jan Plan genaamd, verliet, vergezeld van denen knecht of paillais, een zeer behendig goochelaar, in 1730 Silecie, om zich naar de kermis van Posen te begeven. Hij liet zijn knecht in deze stad, en deed verscheidene reizen. Bij zijne terugkomst vond hij zijnen knecht aan een galg opgehangen met zijn goocheltasch om den hals; toen hij naar de oorzaak van zijnen dood vroeg, vernam hij, dat zijn knecht, op de markt, in tegenwoordigheid van eene menigte toeschouwers eijeren en vogelen in de wereld had gebragt. Buiten allen twijfel was het een toovenaar. Bij gevolg was hij op de pijnbank gelegd en zoolang gepijnigd tot hij bekend had wat men wilde. De meester oordeelde de waarschuwing voldoende en vertrok in allerijl.

« Het is eene bewezene daadzaak, dat men eertijds aan de toovenaressen het vermogen toekende eijeren te leggen, die zij vervolgens op de markt gingen verkoopen. HORTS, geheimraad van den Groot-Hertog van Hessen, verhaalt, op grond van geschiedkundige bewijzen, dat in 1783 eene toovenares, beschuldigd van eijeren te hebben gelegd, voor eene Spaansche regtbank werd gedagvaard, welke haar voor deze misdaad veroordeelde, om levend verbrand te worden; de eijeren waren door de beschuldigde zelve opgegeten.

« Het treurigste en meest beklagenswaardige lot was dat van Veit-Pratzer, in het jaar 1660, in Saksen, levend verbrand, en in de volksoverleveringen bekend gebleven onder den naam van *Heksen-Fytl.*

« Bij iedereen bekend om zijne vrolijkheid en snaakschen aard, begaf hij zich gewoonlijk des Zondags en op feestdagen in eene herberg, waar hij de aanwezigen vermaakte met toeren met bekers en andere goochelstukken: dikwijls nam hij, om aan zijne kunstverrigtingen meer kracht bij te zetten, de bijgeloovigheid te baat en ongelukkiglijk dreef hij de aardigheid zoo ver, dat hij zich te Passan onkwetsbaar had laten verklaren.

« Op een avond vroeg men hem lagchende, of hij muizen zou kunnen maken; hij antwoordde van ja en stelde het werk tot den volgenden Zondag uit. Op den bepaalden dag deed hij in de omgekeerde zijde van een zak, 24 levende muizen, en telkens, wanneer de een of ander der toeschouwers een steentje in den zak wierp, mompelde hij eenige onzamenhangende woorden en liet er een muis uitkomen. De verwondering der aanwezigen was buitengemeen en van toen af werd deze onschuldige grap beschouwd als een tooverwerk.

« Veit haastte zich het land te verlaten, maar men bewoog hemel en aarde, om zich van hem meester te maken. Men slaagde daarin eindelijk. Bij het verhoor, dat men hem deed ondergaan, verhaalde hij de geschiedenis, zoo als die gebeurd was, terwijl hij aanbood het werk weder op nieuw te beginnen; maar de tooverzak werd verbrand, en het hof verwierp het aanbod van eenen dusdanigen gruwel.

« De gevangene werd aldus aan de verschrikkelijkste pijnigingen onderworpen, en eindelijk, met eene soort van toestel, in eenen koperen brouwketel, op eenen wagen naar de woning van den hoogsten Magistraats persoon gebragt, die deze belangrijke zaak zeer ter harte scheen te nemen.

« Het overbrengen van den beschuldigde lokte een zoodanigen toevloed van menschen, dat men zou gezegd hebben, dat de duivel in persoon gevangen was gekregen.

« Men benoemde tot commissaris bij het proces, een man, die zich als regter in het stuk van toovenarij, vermaard had gemaakt.

« De geneesheer, die met een naald een moedervlekje, dat men op den beschuldigde gevonden had, had onderzocht en die had verklaard, dat dit het duivelsteeken, *stigena diabolicum*, was, dat bij alles wat de beschuldigde geleden had onder de pijniging, hem, geneesheer, als geheel gewoon en natuurlijk te zijn geweest. De getuigen, die verklaarden, dat Veith een potsenmaker, maar geen toovenaar was, en die zeiden, niet te kunnen gelooven aan het bestaan van betooverde muizen, hadden zelve groote onaangenaamheden te verduren.

« De beschuldigde besloot in zijne droevige omstandigheden, een halstarrig stilzwijgen in acht te nemen (*Taciturnitas diabolica*); men besloot dus, op het advies van de regtsfaculteit eener hoogeschool, hem tot spreken te dwingen: hij werd met roeden geslagen. Deze geeseling duurde zoo lang, en allerlei kwellingen, die men hem aandeed, waren van dien aard, dat hij eindelijk moest bekennen, al wat men hem ten laste legde; en ofschoon hij tot verscheidene malen toe zijne bekentenis had terug getrokken, werd hij eindelijk ter dood veroordeeld. Het vonnis hield in, dat hij met ijzeren kettingen aan een paal zou gebonden worden, en vervolgens verbrand, door een, op eenigen afstand van hem, ontstoken vuur.

« Na de uitspraak van het vonnis, stelde de commissaris of president aan het Hof voor, ook te bevelen, dat men de twee kinderen van den veroordeelde ter dood zou brengen, welke van wege hunne geboorte reeds schuldig aan toovenarij waren, en het Hof omhelsde dat zoo menschlievend gevoelen van den magistraat.

« Op zijn laatste uur, vroeg Veith verlof, om nog eens zijne kinderen te mogen zien, maar zijn verzoek werd van de hand gewezen en een beulsknecht gaf hem te kennen, dat men ze de aderen had geopend in het bad, waar men hen had ingelegd.

« Onze tong, zegt Scheltema. is niet bij magte de gevoelens uit te drukken, die ons dusdanige barbaarschheden inboezemen. »

Ritnaalden.

Uit de *Prov. Groninger Courant.*

Het zij mij vergund met een enkel woord op de Ritnaalden of Ritwormen terug te komen, zoo als ik gisteren bij het Physisch Genootschap deed.

Niemand heeft tegengesproken, dat de voorwerpen, die ik voor larven van kniptorren en bepaaldelijk van de gestreepte kniptor heb verklaard, de ware ritnaalden van de landbouwers zijn. Maar het ontging toch mijne aandacht niet, dat enkelen verwonderd waren over de uitkomst van mijn onderzoek; zij hadden de ritnaalden voor eene soort van duizendpooten gehouden. De bewijzen echter ontbraken toen, om die meening te staven.

Doch gisteren bragt mij de heer Hondius, die zijn aandacht veel op deze zaken pleegt te vestigen, stukken van koolraap, die veelzijdig doorboord waren door eene kleine soort van ritnaald. Zóó had de kweeker van de rapen de insekten genoemd. H. deelde mij nog mede, dat hij deze soort van diertjes meermalen veel schade aan ontkiemende Maïs had zien toebrengen.

Het geheele voorkomen van het diertje verried terstond, dat het geene larve van eenige tor kon wezen; dat eigenaardig volkomen ineenrollen van het geheele ligchaam, als men het aanraakt, deed dadelijk denken aan eene soort van de familie der millioenpootigen (*Myriapoden*).

Ziedaar een nieuw bewijs van de noodzakelijkheid, om aanhoudend en ernstig op te sporen, welke de beteekenis van de woorden bij het volk, dat er gebruik van maakt, is. Ziedaar het bewijs, dat, als de een zegt, » mijne knollen worden door ritnaalden vernield, » en een ander zegt, » de mijne ook, » het zeer wel kan zijn, dat zij geheel verschillende dieren bedoelen.

Bij den een kunnen larven van de gestreepte kniptor, bij den ander eene duizendpoot of beter millioenpoot de schade veroorzaken. In beide gevallen kan eene andere bestrijding noodig zijn.

Niemand zal ontkennen, dat het wenschelijk is deze en soortgelijke verwarring te doen ophouden. Ik houd het daarom nuttig, voortaan in geschrifte, in werken over land- en tuinbouw, den naam van Ritnaald uitsluitend aan larven van kniptorren toe te kennen, en alle overige, met haar verwarde, met andere gepaste benamingen te vermelden.

Thans blijkt mij, dat de naam van Rinaald ook in Holland gebruikelijk is. De heer Kent hoorde ze, in zijne jeugd, in bloemisterijen zoo noemen; zij deden aan bloembollen weinig schade, tenzij aan tulpen, doch zeer veel aan aardappels, vooral op sterk bemest land. Ik vermoed, dat zij daar toch ook meelwormen genoemd worden, want prof. W. Vrolik zegt in zijn veelomvattend werk, *het leven en maaksel der dieren*, II Dl., bl. 253: » Door » het vangen vooral van meelwormen is de kwikstaart voor » den landbouwer zeer dienstig ». Het is hier bekend, dat bij het ploegen of spitten van land de wufte kwikstaartjes steeds bij der hand zijn, om de opgeworpene ritnaalden, enz., te verslinden, maar ik betwijfel, of ware meel-wormen (larven van de meeltor, *Tenebrio molitor*) in den akker huishouden. Men vindt ze in vermolmde boomen soms menigvuldig.

Het diertje, dat zooveel schade aan die knollen veroorzaakte, is de *Julus guttulatus* van Fabricius, de *bloedvlekkige millioenpoot.* Het is een rolrond, draadvormig, bleek-loodkleurig beestje met 72 pooten weêrzijds; het ontleent zijn bijnaam aan eene reeks van bloedkleurige vlekken, die weêrszijds de ringen versieren, uitgezonderd de voorste en achterste. Ik zeg versieren, want het is inderdaad door de loup gezien een zeer fraai diertje.

Bijna alle schrijvers over schadelijke dieren zwijgen van het evengenoemde, doch gewagen wel kortelijk van de *gewone millioenpoot*, *Julus terrestris*, *L.*, die in onze tuinen dikwijls, naar meer eenzaam in den grond voorkomt en welligt evenzeer nuttig als schadelijk mag heeten. Men vindt ze wel eens in salade en andere groente, doch zij schijnt vooral bladaarde te eeten; en de Geer zag er een, die de pop van eene vlieg half verslond.

Nordlinger zegt, dat onze bloedvlekkige dikwerf en talrijk voorkomt op afgevallen ooft en in den grond aan eene menigte van vlezige wortels en zaden, bijv. peen, ontkiemende ziekelijke boonen, enz., en wel voornamelijk in natte jaren. Zij doorknagen de opperhuid van de wortels en maken er onzuivere holen in, zoodat men genoodzaakt is de vrucht weg te werpen.

Doch ditmaal genoeg. Ik houd mij aanbevolen voor mededeeling van waarnemingen en voorwerpen, vooral bij de verschillende landbouwkundige commissien en genootschappen in dit en naburige gewesten.

Groningen, den 24 Oct. 1855. CLAAS MULDER.

Te Novarra is eene uitvinding gedaan, welke niet minder ten doel heeft, dan pen en inkt geheel overtollig te maken. Het is een soort van toestel, waarmede men, door op zekere toetsen te drukken de verlangde letters op een aangebragt papier afdrukt. Al schrijvende zoude men als het ware op de piano spelen. De uitvinder Ravizza noemt dan ook het, door hem uitgedacht toestel: *schrijfklavier.*

(*St. P.*)

Het gebruik van den telegraaf in Zwitserland, is gedurende het jaar 1854 veel toegenomen. Het getal binnenlandsche depêches bedroeg in 1854 slechts 74,095, in het volgende jaar 109,599; het getal internationale depêch[es] meer dan verdubbeld, namelijk van 8491 op 17.716. [De] ontvangsten bedroegen in 1853 144.645 en in 1854 235,6[..] francs; de uitgaven hebben beloopen voor het afgeloop[en] jaar 218,718 fr.

Een dagblad verhaalt de volgende anecdote: » Onla[ngs] liet een Italiaansch Vorst eene door hem gecomponee[rde] opera in den Schouwburg te Milaan ten gehoore breng[en], de muziek van welk stuk alleen door de uitstekende [be]kwaamheid des eersten tenors voor volslagene mislukki[ng] bewaard bleef. Na de voorstelling zond de Vorst den za[n]ger, die op eene ridderorde gehoopt had, eene snuifd[oos] ten geschenke, maar deze werd met de hooghartige wo[or]den teruggezonden: » Mijn Vorst, ik meende minstens aa[n]spraak op de reddings-medaille te hebben. »

Publieke Vermakelijkheden.

Kon. Fransche Schouwb., Zaturdag, 10 Nov. 6¾ u[ur].

OTHELLO, grand opéra en 4 actes; LA TIRELIR[E], vaudeville en un acte.

Per Telegraaf.

Er is thans een berigt van vorst Gortscha[koff] ontvangen, van den 7 November, inho[u]dende:

« De vijand onderneemt niets. Het ge[...] zijner schepen voor Kamiesch is vrij aa[n]zienlijk. »

Hierdoor wordt bevestigd, dat bij het ver[ge]vorderde jaargetijde de krijgs-ondernemingen als 't ware gestaakt zijn. De vereeniging va[n] schepen voor Kamiesch schijnt in verband [te] staan met de maatregelen, om een gedeelte der troepen naar Turkije en Frankrijk te doen terugkeeren en andere voorzieningen voor he[t] winterverblijf.

Prijs-Courant der Effecten.

PER TELEGRAAF.

AMSTERDAM, 9 November 1855.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	62 1/2	5/8	1/2
Dito dito 1844.	3	74 1/8	1/4	1/8
Dito dito 1844.	4	92 1/2	11/16	1/2
O. I. L. 1844 . . .	4	92 9/16	—	—
Amort. Synd.	3 1/2	—	—	—
Hand.-maats.	4 1/2	—	—	—
BELGIE. certific. bij *Rotschild.* . .	2 1/2	50 1/4	—	—
RUSL. Bij *Hope* 1798 en 1816 . .	5	101 3/8	—	—
Dito 1828—1829 . .	5	100 1/4	—	—
Insch. in Assign. . .	6	—	—	—
Cert. van dito. . . .	6	57 1/4	—	—
Neg. 1831—1833. .	5	—	—	—
Hope en C°. 1840.	4	75	1/4	75
Stieglitz.	4	74 1/8	—	—
dito 1854.	5	80 5/16	3/8	—
Nieuwe Engels. . . .	4 1/2	86	1/8	—
POLEN. Certific. . . .	4	—	—	—
Aand. Lot. fl. 500.		—	—	—
SPANJE. Nieuwe . .	1 1/4	19 11/16	7/8	11/16
Buitenl.	3	38 1/4	5/16	—
Binneal. 6/m. . . .	3	32 7/8	33 1/4	33
Cert. Coup.		4 7/16	9/16	1/2
Amortisable		6 1/8	3/16	1/8
PORTUG. Lond. . . .	3	40 1/8	—	—
OOSTENR. Metal. 1816—1852. . . .	5	63 1/8	3/8	—
Dito 1849—1854. .	5	72 7/8	73	72 7/8
Dito Zilv. Nation. .	5	66 3/8	1/2	3/8
Dito 1847—1852. .	2 1/2	32 1/8	3/16	—
PRUISS. Lot. 1854. .	3 1/2	194 1/2	—	—
BRAZ. Lond. 1824. .	5	98 1/4	—	—
PERU »	4 1/2	—	—	—
MEXICO »	3	18 1/4	7/16	—
GREN. »	2 3/4	18	—	—
Uitgestelde.		6 13/16	—	—
ECUAD. Lond. . . .		3 1/4	—	—
VENEZ. » . . .	4	—	—	—
Uitgestelde.	1 1/2	11 1/8	—	—

Beurs over het geheel williger, voornamelijk Spaansche.

LONDEN, heden.

Eng. geconsolid. . . .	3	pCt.	89	à —
Spanje.	1 1/4	»	20 1/4	à —
Mexico	3	»	19 5/8	à —

PARIJS, heden.

Fransche certific.	4 1/2	pCt. fr.	—
» »	3	»	—
Spanje	3	»	—
»	1 1/4	»	—

WEENEN, heden.

Metalliek	5	pCt.	—
Nationaal	5	»	—
Wissel London		»	—
Zilver		»	

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.